

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՑ համար, տարեկան 60 դր. վեցամսեայ
30 դր. եռամսեայ 20 դր. — ԳԱՌԱՌՆԵՐՈՒ
համար, տարեկան 80 դր. վեցամսեայ 40 դր. —
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ համար, տարեկան 22 դր.
վեցամսեայ 11 դր.:
ԿԱՆԿԱՆ ԿԱՌԱՐԱՆ ՄԱՍՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է
ԶԵՆՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱԶՆԻԿ

ՇՐԱԳԻՐ

“ՀԱՅԿ” արմենիայի քաղաքական և
գրական թերթ
Կապարա, Գործարարական խան, բիւ 7
ՍԱԳԱՆԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՐԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿԱՌԱՐԱՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՐԱՆ
ԽՈՐՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԱՅԻՆ ԿԱՌԱՐԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՈՒՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 17-ը, 10-ը ԵՒ 20-ը

ԺԵՆԱՐԻ—ԹԻՒ 193 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 ՇԱԲԱՐ

ՄԻԱՄԻՏ ԽՍԱՎԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միւսիկ ընթերցողները եւ ընթերցողներ
հինգեր, վերահասարակ եւ ստորագրութիւն
պիտի բացատրեն ձեռքի թէ գրող մը չեն
ոչ ալ գրողի մը, եթէ կը ներքէք ինչ ալ
բանին գործածութիւնը, քանի որ կը
գործածէր սպասուէր, վարժութիւն, սիրուն
բաները, որոնք չեն գրողի թէ սպասուող
թիւն թէ սպասուող, վարժութիւն թէ վար
ժին, սիրողին թէ սերին իրականներն են
ինչ որ գրողին, եւ ինչ որ կ'ըզեմ որ
գրող ալ գրողնաք այն է թէ գրող աւ
նախնի անգամ հրատարակ կ'ըզեմ, կամ
կ'ըզեմ, որը որ կ'ըզեմ, եւ կ'ըզեմ որ
միւսիկները պահէր այս հանդիսարար օ
րը, 10 նոյեմբեր 1901, որպէս զի որ մը
կըր իմ գրական Յորհանգիստ ալ կատարել
պէտք ըլլայ, ծաղիկին 25 կամ 50 տար
ուան քոյէքսիոնները թղթատուրը գրուա
րութիւնը չկրէք Անո՛ւ, ինչ որ կ'ըզեմ ը
սիւ ձեռք նախ իմ հայւոյս, եւ չեղար, ի զի
մայր բոլոր հին ու նոր գրողներուն, վար
ժանքներուն, եւ արհաւիրներուն՝ որոնք
արդար անհամարութեամբ լսելի մնին կը
սպասեն իրենց յարգանքներուն:

Եւ քանի որ կատարուեցաւ յարգանք
ուսուցիչ մը, որ քանի մը հարկեր վար
դացած ու սարկելու քաղաքացիներ նը
ւերած է երկրին, ինչո՛ւ չկատարուի
հաւե յարգանքներ անոր՝ որ ասիէ անկէ
մեծ վարպետի պատկերները... չորթիւն
նորաւէտներ կը դարձնէ, անոր՝ որ յանգ
յանքի վրայ բարդուող համակերպ բանա
տեղծի անուն կը չինէ, անոր՝ որ պատ
րաստութեամբ եւ ամբարշտութեամբ յաւա
նական քունը խռովելով իր Օրացոյցները
կը լեցնէ, անոր՝ որ Բարձրագոյնին ու Այ
տընեանը թաղելով աշխարհագրութեան քն
նարկութիւնը կը հրատարակէ, անոր՝ որ
Թալիսի կամ Սրահապատի քաղաքացի
ները իր իր խելագարութիւնները կը չը
րամցնէ, անոր՝ որ մէկին միւսին քերթը
ուած կամ նորաւէտ մտաւոր շահագործ
պէս ըստ մը կը տողալորէ, անոր՝ որ երեք
կանգնու երկարութեամբ ու չորս կան
գնու լայնութեամբ արտաստարակաւ թա
նք կ'ըզեմ ինչպէս զգալու կը ծա
խէ, անոր՝ որ ամէն երկուշաբթի հալա
նակ իր ասիական ճապարկներ կ'ըզեմ
լեզուաւ արծաթեղէն... քաղաքացիներ
կ'արտայայտեն Աստուծո՛ւ անկէն ալ իրա
ւունք ունին ազգին երախտագրութեան,
քանի որ յանուն Հայ գրականութեան
գործիք են:

Գրող ինքն, եւ ալ միւսներն անուամբ
միաժամ խոստացողութիւններով պիտի
զուարճանան քիչ մը: Եւ, պիտի ըսեն ին
ժի չափով, պիտի հրապարակը զուար
ճանալու տեղ չէ, ոչ պարահանգէս է, ոչ
նուարճանգէս, ոչ ալ ընդունելութեան
սրան: Թող ներողամիտ ըլլան ընթերցող
ներն ու ընթերցողներն որ ըսեմ թէ
ամէն մարդ իր յատուկ ճաշակը ունի, եւ
եւ պարահանգէս մը միտքին, նուազա
հանգէս մը արտայայտութիւնն եւ ընդուն
ելութեան արժէք մը պաշտօնական ձեւա
կերպութիւններէն աւելի կը նախընտր
գրական հրապարակը, ուր մարդ ապա
հով է թէ պիտի գտնէ անկէ. եւ իրար
կիցին, զարգացած, բարեկիրթ, անհա
նախ, որոնք միշտ պատրաստ են իրա
րու նկատմամբ ներողամիտ ըլլալու, ու
րոնք կը գործողութեան իրարու հետ, ու
րոնք իրարու արժանիքը կը գնահատեն
իրարու յարգողութեամբ կը պարծին, եւ
իրարու յարգողութեամբ կը հրճուեն. ու
հինգեր նորոգութեան մեծագոյն ուրախութեամբ
եւ ծափերով կ'ըզեմեն, ասանց նախա
նախ, առանց բարեկարգութեան, առանց չա
րախտութեան, եւ փոքրիկ մեծերը կը յա
րգեն ճշմարիտ հրապարակը եւ խորին ակ
նածեղութեամբ, առանց հեղինակ, առանց
անարդիւր. առանց ըմբոստանալու: Այդ
ուղղամբ եւ բարձր էականներն հետ ըն
կերպութիւնը գերեզմանին համար մը
պիտի ըլլայ, որուն գաղափարով սիրտս
կը բարձրէ արդէն:

Միայն ըսին ինքն թէ կեղծիքը ան
հրապարակ էր գրական մարդոց համար.
նախ չուղեցի հաւատարմ, որովհետեւ եւ
կը կարծէի թէ կեղծիքը տղայ մարդոց
յատուկ սովորութիւնն էր, բայց յետոյ
համոզեցին զիս թէ կեղծիքը քաղաքա
վարութեան համարի էր գրական հրա
պարակին վրայ ալ, թէ գրող մը անպատ
ճառ կամ անուշը կեղծելու էր կամ իր
զգացումները եւ մտածումները: Մտածե
ցի որ կեղծելը դժուար բան է, երբ մարդ
չի հաւնիր ձախաւեր կեղծիքներու: Ուստի
որոշեցի անունն ոչ թէ կեղծել ալ ծածկել.
որուն յայտնութեանն ոչ ոք բան մը պիտի
չանէր, մինչ եւ պիտի կորսնցնէի զլիակո
րդագոր, համարու երեւալու սղորանքը:
Որովհետեւ անկեղծութիւնն ըսեմ թէ եւ ու
րիշներուն պէս պարտքը չեմ դատարար
անոր, ոչ կ'ըզեմ եւ ոչ ալ պարտքն
վրայ, քանի որ ճիշտ մըն է հաճելի ըլլա
լու եւ հաճելի ըլլալը մարդկութեան ա
մէնէն մեծ արժանիքը եւ բնական նպա
տակն է, քանի որ այնքան դժուար է
եւ վտանգաւոր:

Յետոյ, ուրիշ բան մըն ալ ըսեմ. կը
կատարուի որ զայն դատարարութիւնը
անկարողներն ու անպարտքները ըլլան, ու
րոնց սովորական լեզուով նախանձաւ կը
սեն Աշխարհք լեզուն է պարտքով ար
դէն եւ համարու չեմ Սթեֆանին որ կ'ըս
էր պարտքը տկարութեան վրէժխնդրու
թիւնն է:

Միթէ վրէժ լուծելու համար է որ լու
սին կատարուի երկրներէ վրայ պատժա
տան՝ մերթ ընդ մերթ ամբարշտութեան
տակ կը մտնէ, կամ Բերքերն մայրերուն վրայ
պատժող օրիորդ մը երեւնի իր հովանա
վը մէկ երեսը կը ծածկէ: Միթէ վրէժ
լուծելու համար է որ, երբ տիկին մը
ըսեմ թէ ձեռքերը աղուոր են, թեպէտ
քան ժանտակները վրայ կը բերէ, կամ երբ
իր աչքերուն կրակն ըստիկն յայտնու
կատարուի մը արտեւանութեանը վրայ կը
խոստարեցնէ: Պարտքը աղուոր բաներու
յատուկ սիրուն մտքութիւնն էր, եւ զոր կը
գործածեն տղեկներն ալ, աղուորութեան
պատրաստութեան ունենալու կամ տալու համար
դունէ, եւ որմէ կը ստակաւ, կը սարա
ւին, կ'ահաբեկին երկուստ բարոյականութեանը,
այսինքն անոնք՝ որ բարոյական ունենա
լին հաստատուելու պէտքը կը զգան եւ որ
այդ պէտքը չեն զգար, թողէր որ հրա
պարակին վրայ ալ չհրապարակ իմ սիրելի
սովորութիւններէն, եւ ամէն անգամ որ
Ձեռք հետ խոստուր պատրու. ունենամ, սի
րելի ընթերցողներն ու ընթերցողներն,
չափաւոր ըսել անպիտան բաներ, որոնց
ներքեւ չկարենամ ստորագրել:

ՄԵԼԱՆԻ ԲԻԾԵՐ ԳԵՂԵՑԻԿԻ ԸՄԲՈՒՆԵՐ

Գեղեցիկը ճանաչուլու կարողութիւնը
մեր էն զօրաւոր կողմերէն մէկը չէ ապա
հաւաքար, ըլլանք կ'ընի մարդ, ըլլանք է
րիկ մարդ: Այս վերջիններուն՝ աղուոր
վրայ ունեցած տկար notionին վրայ չէ որ
պիտի ուղեմ խօսել հիմալոսիմա. բայց
դունէ կ'ընիներուն համար, որոնք գեղեց
կութեան խորանը, — հին բացատրու
թիւնով մը, — ու յաւերժացող տարրը
կը սեպուէի, կ'արժէր որ երկու խօսք
զուրկուէր:

Մեր կ'ընիները, հակառակ ջերմ փա
փառք մը ու յայտնի ճիշդութեան, աղուոր
Երեւալու ներքին արհաւիր, կամ բուն ան
կեղծ բառով, դադարեցը չեն գիտեր:
Որովհետեւ, այո՛, աղուորութիւնն ալ իր
զգացումներն ունի, բնական ըլլայ ան թէ
ոչ: Եւս կ'ընիներ կ'ըզեմ աղուոր երե
ւալ, ամէն ջանք ի գործ կը զնեն եւ
չափ անգամ ճիշդ հակառակ արդիւնք
մըն է որ կը յանգնէ: Որովհետեւ կ'ընեն
բան մը, առանց զիտարու թէ դո՛ւ
աղուոր եւ որը տեղի, որովհետեւ գրա
ւար չուէին, նախ՝ աղուորութիւն

ըսեմ բանին վրայ եւ յետոյ այն աղու
րութեան վրայ որ կը ստացուի եւ որ
ամէնէն աւելի պիտի վայելէ իրենց:

Առջի օրը, Սթեֆանին կողմից
հայ աղջիկ մը կը տեսնամ իմ մօրը հետ
որ Բերքերն կը զանայ, հինգշաբթի օ
րով, Ամենափոքրին ուսումնասիրութեան
ետքը, նոր կ'ապրէ տրուած զլիակո
րդութիւնը: Երբ միշտ քիչ մը անտալ
մըն մը կ'ընենայ, նախատեսութեան՝ գալիք
եւ զանազան համար պատրաստուած ըլլա
լուն, եւ հին գլխարկը՝ ձեռքը, երեսէ ին
կած ու թուղթի մէջ պարտուած:

Կազմը մանուկ է օրիորդին, որ շատ
դեռատի ալ է: Գէմքն ալ նոյննա իմ
բարկալով ու թուր: Բայց այնչափ դաւա
նէ հայուածքը, չընալ՝ զիտարուներ, պիտ
բանով՝ մայրը, եւ անպարտքութեան տա
նքին չէ բաներով բացատրել: Իր այդ
չափ կ'ընի կազմութեան վրայ, ամէն
բան այնչափ անթիւր ու նուրբ կերպով
կազմութեանն էր, մանրաբանութիւնը հրաշա
լիք մը, — Գէմքը մը, — պիտի կ'ընայ նկատել
զայն ապահով ամէն անկէ, որ աղու
րութեանն էր շատ հասկնալու: Հաւատար
մին ինքնընթերցումը:

Բայց այդ անթիւրութեան մէջ, կան
եղեր բաներ, որոնք, ինքն աղջիկը, գե
ղեցկութեան վրայ չուէնք իմ մօրի
պաշարով կարծէր էր, արտաւոր իր բն
քին իր համարին, ու պարտք սեպի
էր, արտեւանութեան միջոցներով արդար
նախ, կուտիլ անտեղ գէմ: Ահապէս կը
ընիներով կ'ընիներ էր անցուցիկ ոտքին
եւ անպարտք անթիւրութեանը բերնի փո
շի էր արդիւր երեւաններուն:

Արեւ, օ՛լ է ըսեր այդ խեղճ օրիոր
դին, այնչափ նրբամարմին աղջիկ մը պիտ
է անպատճառ աւելի կ'ընի չափ երկայն
հասակ ունենալ կամ կ'ընաւածափայլ թու
ղեմքին տեղ, մարմարի պէս ցուրտ ձեւ
մակերթիւն մը:

Շատ հաւանութեան իր թաղին մէջ, —
որուն սահմաններն գուրս եւած չէ իր
զեղեցկութեան հետ, թուրութեան, — համար
ու որ ու գրագիտներն փառաբանուած
աղուորներն մէկուն երկայնաձիգ հասա
կին, ծաւալուտ միտք, կամ փառաբան
միտքներով հաւատարմութեան խեղճ փա
ռապարակները, որ, արտեւանութեան այնքան
ու ծաղիկի պատրաստութեան, աւելի
զուրկուէր էր, եւ brunet չգտնուած, քաղ
զեղեցկութեանը:

Խեղճ չէ պիտեղ որ ամէն բան որ
հերթալ է ու փայլուն աղամանը չէ, եւ
նոյն իսկ ամէն ձեռքով աղամանը, մե
ծարժէր էր անպատճառ Գեղեցկութեան
կան որ բացմագրութիւն աւելի արժէքաւոր
ու հաղուարկութեան են քան շատ ձեռքով ա
ղամանները:

Օ. ԶԻՅԵԼ-ՍԱՐԱՅ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՆԵԿԻՍ ՄԵՆԵԼԻԲ
ԵՒ ԻՐ ԺՈՂՈՂՈՒՐԴԻ

Հապէշխան շատ քիչ ճանաչուած էր
մինչեւ այն վերջին յաղթանակը զոր
տարաւ ան 35000 Իսլամներու զօրա
ւոր բանակին դէմ: Ամէն ոք գիտէր որ
Մենելիք վարպետ զօրադուր մը եւ քա
ղաքապետ մը ըլլալով կըրպած էր իր
երկրին միտքներ յետմիջակայ քաղա
քութեանը, թէ լաւ ընդունելութիւն
կ'ընէր բոլոր օտարականներուն, բայց իր
պատմութեան միտք անմասն մնացած
էր անկէ առաջ: Հապէշխան բարբառ
երկրի մըն էր Եւրոպացիներն աչքին՝ որ
զայն անկարող կը կարծէր եւրոպական
ո եւ է յարձակում մը զիտարուէր: Մե
նելիքն այս վերջին յաղթութեանը կա
տարեւոր յայտնութիւնն մը եղաւ: Անկէ
վերջ ամէն ոք տարօրինակ հետաքրքրու
թիւն մը զգալու անոր նկատմամբ որուն
օգտակար արդիւնքը եղաւ սա համարում
թէ Հապէշխանին իրական վիճակը պատ
մաւորն պէս չէր:

ՄԵՆԵԼԻԲ ԳՐԱՐԱՐՈՒՄԸ

Մենելիք՝ որ կ'ըսուի թէ Սողոմոն
ընտանիքէն սերած ըլլայ, արդի Հապէ
շխանին նահանգներէն միտք Գեղեցկ
կին թագաւորի մը զաւակն է: Տասնե
րու տարեկանին կը տարուի դէպ ի
կոնտար, ուր մեծնալով Թէոֆոթի աղ
ջիկը կ'ընէ իրան կ'անուս եւ որով Նէկի
գէմքն փառանքոր կ'ըլլայ:

Հաստատակամ ջանքերու շնորհիւ կը
հասնի վերջապէս Նիովիտի զանազան
նահանգները միացնելով մէկ թագաւոր
ութիւն մը կ'ապրուի: Եւ 1889 նոյեմբեր 3-ին
էնթոֆթի, իր մայրաքաղաքին երկրներէն
մէջ կը հռչակուի Թագաւոր Եթովպիոյ:
Եւ ճիշդ այդ թուականէն իսկ Եւրո
պացիները հասնան թէ պէտք էին յարա
բերութեան մէջ մտնել այդ երկրին հետ,
որ Նեղոսի եւ Կիզի: Այսինքն ճարտան
րուն տէրը կը դառնար եւ պատուիրա
կութեանը համար իրարու կը յաջորդէին Մե
նելիք ամէնուն ալ սիրով ընդունելութիւն
կ'ընէր եւ սակայն հարաւոր քաղաքա
գիտութեան մը վարպետով անոնց հետ,
առանց խնդրանք մը մեծելու: Եւ է
խոստում չէր ընել: Համարութիւնները
հասած էին ալ եւ խնդիրները պիտի
փոխուէին անշուշտ իր 1895-ի եւ 1896-ի
յաղթութիւնները Իսլամացոց դէմ, եկան
վարկենտայն հաստատու Մենելիքի ճիշ
մարտ զօրութիւնը:

Մենելիք կ'արեւորութիւն չի տար
բնաւ: Իր շատ օտարածու տարածաշրջա
նութեանը եւ տարօրինակ հաւատարմու
թիւններէն եւ տարօրինակ հաւատարմու
թիւնն մը կը տեսնէ անպարտք բարբա
րուն: Ձեռքը տեսնելու զայն Եւրոպացի
այնչափ վիճակ մը մէջ կը տեսնէ զայն,
որ չեն իրարայ ու եւ զաղափար կաղմի
անոր բնութեան վրայ: Հապէշխանին
թագաւորը ճշգրտութեան ճանաչուլու համար
պիտեղ է տեսնել զայն գրեթէ անգամ մը
կ'ընաւ կամ զիտարուական հանգէս մը
նախապահուի: Միջոցին, լայն երկրներով
զլիսարի մը գլուխը, սեւ մետաքսէ ուկե
ղաքը պարտուի մը մէջ վարժութեան, ճիշ
մակ եւ սեղմուած տարատու մը եւ փայ
լուն կ'ընիներ, Մենելիք՝ պատկանելի
երեւոյթի մը, կը իր ներկայութեամբ ճարտ
նութեանը արդիւնք, եւ, արտապատ
մութեան, աչքերը ուղիւ թեւան ու բա
րութեան հայելին:

Այսպիսի պարագայներու մէջ Մենելիք
կատարուած քաղաքավարութիւնն ցոյց կու
տայ: Հաճողով կ'ընդունի օտարականները
որ կուտան բարեւել զինքը եւ անոնց
ստած ունեցողութեանը միջոցին վերջին
ձեռքերն հանգալարատար ըլլալ էին, ան
մարտանգ եթէ մէկ երկու արժէքաւոր
նուէրներ բերած են անոնք իրեն: Մաս
նաւորապէս սիրելի կ'ըլլայ իրեն ան՝ որ
պատմութեան եւ միջնադարութեան
գործիքներ կը տան: Վանդի անոնք
չափաւոր կը յաճախուէին զինքը: Երբ
չհասնայ տարակալի մը գործածութիւնը,
անոր ամէն մէկ մասը կը քակէ եւ նորէն
տեղը կը դնէ առանց ամենափոքր սխալի
մը: Հեծեղանիւր սքանչելոց զինքը, եւ
խղճմարտին հետեւելով մասնաւոր վար
ժագիտները որ դատաւարութեանց, կըրպ
բաւական յաջող հաւատարմութիւնն մը
ձեռք ձգել: Բայց անքանութեան պատճա
ռով եւրոպացիներն անոնց անհաւատ
չութեանն ալ հետեւած է, սակայն առանց
երեւել համարութեանն ունեցողութեան
կիկին վրայ կատարուելիք գործողութեան
ներս ալ ընելու: Գրեթէ միշտ, առարկա
յին զիրքը կուտայ, հաւատարմութիւն կը
հաստատուի եւ մեծ հաճողով կը բանայ
ապակին:

ԵՐԱՊԱՅԱԿԱՆ ՂԵԱՎԱԳՆԵՐՍ ՄԵՆԵԼԻԲ ԻՍԿ

Եւրոպացիները ամէն կիրակի «Պա
լատին» մէջ կ'ընդունուէին Մենելիք
անպարտքութեան մը տակ նստած, ներկայ
կ'ըլլայ իր հրաւիրուներուն տրուած
հարկերով իր Այր վերջինները կը նստի
սեղանի մը առջեւ որուն յախճապակի
նպաստները Հանրի տ'Օրլէան իշխանին եւ

արծաթէ գործիքները Պ. Լէնթիէֆի կող
մէ նուիրուած են իր հարաւոր յոյն մըն է:
Բոլոր այս ներուիրները կ'արեւորու
թիւն չուէին սակայն Մենելիքի համար,
որ չի հեռանար իր կերակուրը ուսուր
մասնաւոր սովորութիւններէն:

Ճաշէն վերջ վարադուր մը կը թացուի,
եւ կը տեսնուի մեծ սրահը՝ ուր հազա
րաւոր զինուորներ կ'ուտեն ազգային
պրոցուսի եւ եղան եղջերներու մէջէն կը
խմեն սիրելի մեղրաշուրը:

Մենելիք հարցուններ կ'ըզեմ այն տ
տեն անոնց. — «Տարեմա նախ» (Աղէ՛կ է՛ք):
— «Էկիլապիլի իսկիլի» (Փառք Աս
տուծոյ, չարահալութեան), — կը պատա
խանեն ամէնքը մէկ զինուորները: Յետոյ
նոյն հարցուպատասխանը տեղի կ'ունենայ
թագաւորին եւ սպիտակ ցեղէ հրաւիրեա
ններուն միջեւ, վանդի, հակառակ կարծու
ածին, Մենելիքն ոչ մէկ եւրոպական լեզու
չի գիտեր:

Նէկիւր շատ կանուս կ'ըլլայ եւ ե
ւած վարկենէն իսկ իր ամենաբարձր խոր
հրահանգներն անգամ վերջին աստիճան
ճշգրտութեան մը կը պահանջէ: Օր մը
սարափիլի կ'ըզեմ յանգիմանց իր ար
տաքին գործոց նախարարը Պ. Իլի, որ
սովորական ժամէն ուշ մնացեր էր, թէ
պէս անձեռել պատճառաւ:

Մենելիք օրերը կը սկսի Սէն-Կիոր
կիս (Ս. Գէորգ) երկրներին այցելութեամբ
մը: Օրթոթոք ըլլալով եւ կատարեալ
ջերմութեամբ, երկու ժամ շարունակաբար
կ'աղօթէ ան:

Երկրներէն ելլելուն իր պալատը, կ'ապ
կը զուտայ եւ կը սկսի օրուան դատե
րուն նայիլ, երբեքն բաց օդին, քարի
կոյտի մը վրայ նստած, երբեքն ալ դա
տարութեանց սրահին մէջ: Տրուած
վճիռները ամօթապէս ի գործ կը
զուտին Մենելիք շատ հաղապարտութեան
շնորհ կ'ընէ ծանր յանցանք մը գործողին,
բայց ընդհանուրապէս, թեթեւ պակասու
թեանց հանդէպ վերջին աստիճան ներս
զատիւն է:

Մենելիք անեղի իր նախկին մայրա
քաղաքը էնթոֆթի եւ հաստատուեցաւ
Ատախ-Ապապի մէջ. — «Նոր ծաղիկ», —
ուր կը բնակէ հինաւառնող տարուր մի
ջոյնին Ատախ-Ապապի ընդարձակ դաշ
տի մը վրայ սրկուած կողմի խորհրդան
րու ամբողջութիւնն մըն է: Թեւեւ 30,000
բնակիչներ ունենալ, բայց անկարելի է
ճշգրիտ գաղափար մը տալ այդ անկարգ
անշուր, անկենդան տեղ մը հիմուած
նոյնպէս անկարգ մայրաքաղաքներ մար
դոց թիւին վրայ: Երկրները ցած ու գորշ,
կ'աւելցնէ երկրի մեծագոյն երկրորդ
օդը ծանր է ընդհանրապէս, չուէր վա
տարող եւ հետեւաբար համաճար

որ կը ծառայէ միանգամայն իբր ձկնա-
րան, իբր լուսացարան եւ իբր աղբիւր

★

Հասցիներու կեանքը

Կէսիկէն դուրս, գրեթէ ոչինչ է ոգեւո-
րութիւնը Ատտիա-Ապապի մէջ:
Երբեմն կը լսուին միայն անկապ ձայ-
ներ մը զորս Կալլա մը կը հանէ իր միա-
թել երաժշտական գործիքին վրայ: Ըն-
կերներ կուգան ժողովուրդ անոր շուրջ եւ
յանկարծական նուագահանդէս մը կը սկսի
խրճիթին խորը, ուր աղօտ լոյս մը կեանք
կուտայ այդ ամէնուն: Ընկերութիւնը՝
նախ հանդարտ, կը սկսի առկառ աղմկա-
լից չփոթութեան մը փոխուի: Կիններ
կուգան կը պարեն, կ'երգեն, կը խնդան,
կը պոսան, եւ ամէնէն վերջը իրար կը
ծեծեն: Երբեմն անկողնութիւնը շուտով կը մա-
րի, երաժշտութիւնը չէ կրցած մեղմացնել
հապէշ բարձրը, որոնք մեղալուրի աղ-
գեցութեամբ այնքան կ'ոգեւորին Ընտա-
նեկան կապ չունին բնաւ: Հասցիները կի-
ները չափէն աւելի քիչ յարգում, սահ-
մանուած են ամէնէն ծանր գործեր տես-
նելու: Հասցի տղան իր հօրը մականունը
չի կրեր եւ յաճախ կը մոռնայ անգամ ա-
նոր ինչ ըլլալը:

Հասցիները քրիստոնէայ են եւ պաշ-
տուածի կանոնապահութեան մէջ խտտա-
պահանջ: Տարուին մէջ շատ անգամներ
ծով ունին եւ աւելի շատ հանդէսներ եւ
արարողութիւններ:

Հասցիներուն ֆիզիքական ամէնէն
նշանաւոր յատկութիւնը դիմացկունութիւնը
եւ սակաւապէտութիւնն է: Ասի մը խորոված
ցորեն, ջուրով խառնուած քիչ մը ալիւր
կը բաւին իրենց ամբողջ օրուան մը հա-
մար: Նոյնպէս հագուստին շատ անկա-
տար է, միշտ բաց գլուխով դուրս կ'ելլեն
եւ սքանչելի կերպով կը դիմանան թէ
արեւին եւ թէ անձրեւին: Բոլոր Հասցի-
ները ուղեղներն թողիկ կը քայլեն, բացի
անասուններէն ուր աւաղին ջերմութիւնը կը
ստիպէ զիրենք կոշիկի նմանել: հետո
կաշիքն ըսն մը հագնելու:

Աստիկանութիւնը բնաւ բանը դո-
յութիւն չունի իրենց համար: Լուսացուի
ինչ բան է չեն գիտեր: Այս պայմաննե-
րուն մէջ հիւանդութիւնները արագ կեր-
պով կը յատկանան. տենդերը, թոքախ-
տը, բորոտութիւնը ամենասովորական բա-
նէր են Ատտիա-Ապապի մէջ: Ինչպէս
նաեւ կուրծքի, որ ծաղկախաղի առ-
նաստութեան հետեւանք այնքան լոյսեր
կը կորցէ:

1898ին միայն եւրոպացի բժիշկ մը
պատուաւոր գործածութիւնը մտայն չուն,
իրաւ թէպէտ սակաւի դիւրագործութիւնն
ըէ վերջ, լայն յաղողիով զգալիօրէն նը-
ւաղեցնել զոհերու թիւը:

★

Աստիկանութիւնը Ալիքիկի մէջ

Հասցիներուն մէջ դատաւարութեան
կերպը արտակարգօրէն հետաքրքրական է:
Դատաւորները գետնին կ'իյնան ինչպէս
ամբաստանալը տեսնող առջեւ: Ուրի
վրայ կը կանգնեն: Բայց քանակաւ իրա-
ւունք ունին ան բոլոր ոգիւ բացառութիւն-
ները ստալու: Եւ արդարեւ երկար ժամե-
րու միջոցին ուրիշ բան չի լսուիր լայն
կիթէ անկողնանայի արդարականութիւնը,
պատճառաբանութիւնները չարք մը: Առ-
բատանուածը ինքնին կը ետանդով կը
պաշտպանէ, կը շարժի, փոստերը մէջ կը
բերէ եւ ամէն մէկ փաստի գետնին կը
դարձէ հաստ գետնին մը զոր ձեռքը
բռնած է: Զեռքեր կը բարձրացնեն, դէպք
կը ծածկէ երբ իր չնոսածած մէկ դիտու-
ողութիւնը ըլլալի, կը մտածէ քիչ մը եւ
կը վերցնի:

Խօսքը լինիցնելէն վերջ երբեք մը
կ'ընէ թագաւորին անուան վրայ զոր կը
կրկնէ երեք անգամ: Դատաւորները հա-
կառակ կողմը կը լսեն այն ատեն, յետոյ
փաստաբաններ կը սկսին դատաւարի եւ
խնդիրը իր եզրակացութեան կը հասնի
վերջապէս:

Վճիռն ընթերցումը բարձրաձայն կ'ըլ-
լայ եւ բոլոր ներկաները անարժ օւրու
մտիկ կ'ընեն, օւսկից վերջ դատաւարութե-
ան գլուխը կուգան վրայ կը ձգէ, առ-
նանք բառ մը իսկ արտասանելու: Հա-
կառակողը երկրպագութիւն մը կ'ընէ եւ
ճակատը գետնին կ'ընկնուած կարգ մը
ձեռակերպութիւններ ի գործ կը դնէ:

Ոճիւնները կը սլաժողուն նուիրական
լեզուով գրուած օրինագրքի մը համա-
ձայն: Փոքր յանցանքները, մեծ մը դէմ
յարգանքի պակասութիւն մը եւայլն, կը
սլաժողուն ռեգիստրի մօրթէ չնոսած
երկայն մարտի մը քանի մը հարուածով:
Գողութիւնը, անհաղանդութիւնը, սըր-
բապղծութիւնը սուրբ կամ ձեռքի անդա-
մահատութեամբ կը պատժուին: Կրկնու-
թեան պարագային, ուրիշ մէկ անդամն
ալ կը կտրեն:

Մարդ մեղսողը փոխադարձ հատուց-
ման սկզբունքով կը պատժուի, այսինքն,
խղիւղները կը խղիւղն օրինակի համար:
Բայց ամէնէն սովորական պատիժը կա-
խեն է:

Բոլոր այդ պատիժներու գործադրու-
թիւնը հասարակաց առջեւ կը կատար-
ուի: Մահապարտները 100 թալէրի (250
Փրանք) տուգանք մը վճարելով կրնան
սակայն մահուանէ ազատուի: Ինչպէս կը
տեսնուի իրենց համար շատ լայն չարքեր
կեանքը:

Հասցիներուն իր մահուան արհա-
մարանքը սերնդական յատկութիւնն է
է արդէն, եւ ատոր հետեւանքն է
անշուշտ պատերազմական այն յաղթու-
թիւնը զոր ունեցած են անոնք միշտ,
բարձրացնելով այդպէս իրենց արժանիքը
եւ հակառակ իրենց ինչ ինչ պակասու-
թիւններուն, պատուաւոր տեղ մը ապա-
հովցնելով իրենց, մարդկութեան պատ-
մութեան մէջ:

ՔԱՆԴԱԿԱՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Աւստրիոյ մէջ խորհրդարանական կա-
ցութիւնը շատ լուրջ շրջանի մը մէջ մտած
է: Նոյն իսկ ձիւնը Եռլէֆ կայսրը հանա-
ղէպ երեւոյթիւններուն, այս մասին ամէնէն
ծանր յայտարարութիւնները բրած է, չեւ-
տելով որ այս կայսրութեամբ կարելի չէ
շարունակել, Կայսրը տարկած է նաեւ
թէ շատ մը երեւոյթիւններու կը պակսի
կամքը եւ յանգնութիւնը: Օրուան խոր-
հրդարանական լուրջ կայսրութեան մէջ
կարեւոր տեղ մը կը լսեն նաեւ դերման
կուսակցութիւններուն պետերուն այն որո-
շումը որով այս վերջինները պիտի չէ առ-
նալարին վերջին հանգամանք մը ստա-
նալէն ստալ կը մերժեն: Չեւեւուն հետ
բանակցութեան մասին, իրենց միջեւ տի-
րոջ տարբերութեանց հարթումին համար,
միեւնոյն ատեն պատրաստակամութիւն
յայտնելով Չեւեւուն հետ իրենց բանակ-
ցութեանց սկսելու, երբ պիտի լինի խնդիր
կարգադրուած ըլլայ արդէն:

Կը կարծուի թէ կայսրը վերջինչալ
յայտարարութիւնը, եւ ճշմարտապէս
լուրջ պատճառներ իրենց հետեւանք պիտի
ունենան խորհրդարանին լուծումը: Կա-
րելի չէ սակայն բան թէ խորհրդարանի
կան այդ ծանր կայսրութեան կրնայ խոր-
հրդարանին լուծուելովը թէ թիւնայ: Զա-
կառակը, թիւնայ իրողութիւնը պի-
տի ըլլալ, քանի որ ներկայ կայսր-
ութիւնը ծանրացնող խնդիրներ, ոչ թէ ե-
կող անձնող խնդիրներ են, այլ աւելի
մնացող խնդիրներ:

→→→→→

ԿԱՐԴԻ ՊԱՆԴՈՐ
ԿԵՐԱՊՈՐՏԱՆԻ ՄԵՋ

Գերմանական կայսրութիւնը ամբողջ
տարիներու ընթացքին միջոցին վայելեց
ստեղծական կատարելի բարգաւաճում
մը, որու միջոցին երկրին բովանդակ աշ-
խատող բազմաթիւ գրաւորեցան ճար-
տարարութեան պատմութիւնն մէջ:
Այս գործը որ բարգաւաճման այսօր յա-
ջորդած է ոչ զօրաւոր անուանական տաղ-
նայ մը բազմաթիւ գործաւորները գոր-
ծի պակասութեան պատճառաւ պարտի
կը մնան: Նոյն պատճառով շատ պարծա-
ւորներու ճամբորդի ալ սովորական բան
մին է: Եւ ահա տեղորոշ աշխատանքներ
կու ուրուանակող Գերմանիոյ մէջ վերա-
տին իր գլուխը կը վերցնէ, հաղարաւոր
ընտանիքներու զրկուի ու անօթութիւն
սպառնալով:

Հաւաքում վիճակագրական կարգ
մը տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ
ձմեռուան յառաջանալովը կը բարձրանայ
նաեւ անգործ աշխատաւորներու թիւը:
Այս տեսակ տաքսացիներու ատեն տա-
վարական նկատուած գործանք, այսօր ալ
ի գործ կը դրուի: Կը տեսնուին պե-
տութեան զանազան մասերուն կողմէ
կարգ մը աշխատութիւններ, ատով ան-
գործներուն գործ հայթայթած ըլլալու
համար: Նմանօրինակ կայսրութեան մը մէջ
ձիւնայն ալ 1879ին նմանօրինակ միջոց-
ներու զմեծ էր: Նոյն տարուան մայիս
ամիսին սկսելով Բարիկի մէջ, աշխատու-
թիւն մատակարարած ըլլալու համար, կը
չինուին պետական գործարաններ, որոնք
համար Բարիկը քաղաքի հանրային ժողո-
ղը 15 միլիոն ֆրանքի վարկ մը կը բա-
նար: Այն փորձառութիւնը, որ այդ առ-
թիւ կը ստացուէր շատ նպատակաւոր չէր,
որովհետեւ այդ առթիւ ընդհանրապէս աշ-
խատութեան փակնող մարդիկ էին որ հոն
կը խուճէին:

Ձիւնայններու այդ փորձառութեան

շատ օգտուած են, եւ այսօր ոչ մէկ կ'ու-
զէ վերադին փորձել պետական գործա-
րաններ կառուցանելու: Ատոր տեղ այսօր
աւելի նպատակաւոր մար կը նկատուին
անհրաժեշտութեան հարկին տակ սանդը-
նուած աշխատութիւնները: Բայց այս աշ-
խատութիւններուն մէջ, ինչպէս ժամա-
նակաւ ձիւնայնի մէջ, չեն գտնուիր այն
տեսակներ որ միակ նպատակ ունենան աշ-
խատողները գործի մէջ պահելու, այն տե-
սակ գործի մը որուն կը պակսի արժէքը:
այլ այն տեսակ աշխատութիւններ կը
տեսնուին այսօր, որոնք թէեւ կարեւոր
բայց մեծ զոտարաններ կարողանան, յե-
տաճուած էին, եւ կամ պարզապէս յե-
տաճուած էին, աշխատանք պակաս
զած տեսնուին: համար իր պաշար: Այս-
պէս են զոր օրինակ ճամբաներու, ջրանց-
ներու, ամէն տեսակ ջուրի ճախներու,
փողոցներ նորոգելու եւայլն աշխատու-
թիւնները:

Ձիւնայնի մէջ 1896-98, միջին հաշ-
ւով 1,085,167 ֆր., իսկ 1899ին 48 շրջ-
ջանակներու մէջ, ամէնը միայն, 1,027,205
ֆր. ծախսուած են աշխատութեան պա-
կասի ատեն, անգործներուն գործ հայ-
թայթելու նպատակով ստեղծուած գոր-
ծերու համար: Այդ առթիւ, վերջին տարե-
գրութեան թիւերէ ըստ ըստ, 1892էն ի
վեր, տարեկան 5000 ֆր. կը ծախսէր զա-
նազան աշխատութիւններու վրայ, ան-
գործներու գործ հայթայթած ըլլալու
համար:

Բարեւոյ մէջ ալ, 1894ին ներքին
գործոց նախարարութիւնը բոլոր շրջանակ-
ներուն եւ համայնքներուն շրջաբերական
մը կը զրկէր, յանձնարարելով որպէսզի
կանոնաւոր եւ նպատակաւոր մար կերպով
տեղի ունենայ աշխատութիւններու բա-
ժանումը:

Այսօր, ուր արդէն մեր ընթերցողնե-
րուն ծանօթ է թէ աշխատող բազմաթիւ-
րու համար գործի պակասի ազդեցութիւն
տեղի Գերմանիոյ մէջ, ստեղծելով թէ ինչ
մաքառումներ տեղի կ'ունենան այդ հան-
րային աղէտին առջեւը տեսելու նպատա-
կով:

Ինչպէս քաղաքը 30,000 մարդ
արտադրած է այս առթիւ տեղե-
ծութիւնը արտասովոր աշխատութեանց հա-
մար: Տարեկան քաղաքացիութիւնը
9,400 մարդի վարկ մը բացած է անգործ-
ներուն, որոնք ճամբաներով եւ ծառայու-
թիւնով կը զրկուին: Մանաւոր մէջ օրա-
կան 2 մարդ 70 ֆենիկով անգործ աշ-
խատողներուն զրազում տրուած է, ճամ-
բաներու, ջրանցքներու եւ նմանօրինակ
աշխատութեանց մէջ:

Անցեալ ձմեռ, նմանապէս Հունգարիոյ
մէջ, ուր գարունէն սկսելով արդէն
ձեռք դարձուած էր արտասովոր աշխա-
տութեանց, անգործներուն գործ ճարձած
ըլլալու համար տեսնուեցան նախարա-
ւութիւնը 400,000 քրոնի, վարկ մը կը պա-
հանէր, անով անգործները փողոցներու
չնոսածութեանց մէջ զրազեցնելու նպատակով:
Նոյն իսկ Աւստրիայէն ալ նմանօ-
րինակ տագնապներու լուրեր հասած
են 1886ին այն տեղ ծագած գործի պա-
կասի մեծ տագնապի մը առթիւ: 12,000
մարդու զրազում հայթայթուած է, որ
նոսած է 7,680,000 քրոնի:

Երկրորդ աշխատութեան կարողու-
թեան մէջ, որուն հետզհետեւ ալ աւելի
ծանր կերպով կ'ենթարկուի Գերմանիա,
քանի ձմեռը կը յառաջանայ, պետութեան
ինչպէս նաեւ համայնքներու կողմէ ըս-
կառած են շատ մը միջոցներ ձեռք առ-
նուի: այն միջոցներուն մէջ տարակոյն
չկայ, որ ամէնէն աւելի տեղ կը բռնեն ոչ թէ
գլուխութիւններ, այլ աշխատութեան հա-
րկու ջանքեր եւ աշխատութեան չունե-
ցողին աշխատութեան տալը:

ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի քերթերէն 20 նոյ. երեկոյ)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԵՒ ՌՈՒՆԻՍ. — Ուս-
չինկիներն ուստական զեպան Բասինի,
արտաքին գործոց նախարար Հէյն այցե-
լիւով, Ռուսիոյ կայսր յանձնարարու-
թիւնով, անոր բարեկամական զգացումնե-
րը յայտնեց հանդէպ Ամերիկայի Մ. Նա-
հանգիտուն Ռուս. դեսպանը Ջորջին մէկ
ինչազգի նամակը եւս պիտի ներկայացնէ
Րուսիայի նախագահին, որուն մէջ կայրը
ցաւ կը յայտնէ Մաք Բիւրի մահուան
տոթիւն:

ՁԻՊՈՐԴԻՑԻ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. —
Թայմի խօսելով Ձեմպրէնի արտասա-
նած ծանօթ տեսնաբանութեան վրայ կը
յարէ թէ անիկա ոչ մէկ կերպով նպատակ
ունեցած է վերաւորելու, եւ զիտեղ կու-
տայ թէ ՄՄԵճ յոյս ունիւմ որ փո-
ձառու քաղաքացիներ, ինչպէս քե-
ր-

ման նախարարապետ Պիւլով կոմսն է,
պիտի տեսնեն անգլիական շարժման
մը տեսելուն զաւալի ազդեցութիւնը՝
զոր կրնան երկու երկիրներու միջեւ տի-
րոջ յարաբերութիւնները կրել: Անգլիոյ
մէջ հանրութեան արամադրութիւնը
կարեւոր ազդեցութիւն մը ի գործ կը
դնէ արտաքին քաղաքականութեան
վրայ: Գերմանական փողովորդին ամէն
որ արտայայտած ատելութիւնը, բնական
է որ իր կարգին Անգլիայիներու սրտին
մէջ ալ կրնայ արձագանք գտնել: Դրժ-
նով զոր որ մը պիտի ըլլայ երկու աղ-
գերուն համար այն օրը, երբ հաստա-
տութիւն զանք սա կարծիքը թէ, հա-
կառակ շատ մը երկու ազդութիւններուն
համար ընդհանուր շահերու եւ աւան-
դութեանց, դերմանական մողովորդին
բռնու կերպով թշնամական արամադրու-
թիւնը հանդէպ Անգլիոյ, դիտաւոր աղ-
գելով պիտի ըլլայ երկու երկիրներու
յարաբերութեանց ուղղութիւն տալու:

ԲԵՐԼԻՆԻՆԻ կը հետադուր թէ, չնա-
կան արտաքին գործոց պաշտօնատեսը
հետագի մը ստացած է, որ կը հաղորդէ
թէ Չինկ իշխանը, հրահանգներ ստանա-
լով ճամբայ ելած է Բասիլիւնկիւնէն
Եղի Ռեքին, Ռուսիոյ հետ Մանչուրիա-
կան պայմանագրութիւնը կնքելու հա-
մար: Ոչ մէկ կասած կայ թէ Ռուսիոյ
պահանջները վերջապէս պիտի ընդունուին
Չինաւասանի կողմէ:

ՊԵՐԼԻՆԻՆԻ կը հաղորդուի թէ ջան-
քերը կը շարունակուին պետութեան
1902 տարուան պիտեճէին բացը նուազե-
ցնելու համար: Բայց, ինչպէս խորհրդա-
րանական շրջանակներու մէջ ալ կը
հաստատուի, կարելի է արդէն առաջունել
լսել թէ գլուխը պիտի ըլլայ սկզբնական
100 միլիոնի բացը 20 կամ 30 միլիոնէն
աւելի պակսեցնել:

ԱՆԶԵՑԻ ՀԱՇՏԱՐԱՐ Ատենանէն կը
հաղորդուի թէ վերջապէս լուսնային չո-
րեքշաբթի իր օրուան պիտի տայ Բրի-
կէրի հաշտագրութեան մը մասին բրած
առաջարկին վրայ: Կրտսի թէ մնայուն
ատենին հաւաքումէն վերջը ատենին
գրառուղարին միջոցաւ Բրիկէրին եւ
պերսական արտաքին կարգի ներկայացու-
ցիչներուն պիտի հաղորդուի առաջարկին
միտքերը ըլլալով, քանի որ Հաշտագր-
ութեան իրաւաստութեան չունի այդ Բրի-
կէրի զրազելու: Պետական շրջանակներու
մէջ կը հաստատուի թէ Հաշտագրութեան
եանի կողմէ իր առաջարկին միտքերուն,
նախագահ Բրիկէրի ուղղակի կոչ մը պիտի
ուղղէ բրիտանական կառավարութեան:

ԹՂԹԱԲԵՐ

(Վիեննայի քերթերէն, 21 նոյ.)

ԼՈՆՏՈՆԻՆԻ կը հետադուր թէ դա-
ւիճը որդած է խորհրդարանի բացման
օրը, 16 յունիս 1902:

Ձեմպրէնի անձնական քարտուղա-
րը, Նոյն ֆրալէ Բիքսի Լոնտոնի թըլ-
թակցին հետեւեալ նամակը գրած է.

Յարգելի Պարոն,

Պարոն Ձեմպրէնի լոնտոնաբարձ
ի իմիջ Զեգ Գրեյն ու շնորհակալութեամբ
ստացած է Ձեք 46 բուակիք նամակը,
եւ Զեգ բացատրելու, որ բայր քաղա-
քակիքը ազգութեան իրաւակի կեցով ի
գործ դրած խառնութեան ակնարկելով
ինչպէս միջեւ այսօր ալ Անգլիայիներու
կողմէ ի գործ դրուած է, բուն ազած ջըլ-
լար իւրայ խառնութեանց, որոնք պաշ-
տոնով ալ պատկանած են, իրաւակիներ
կողմէ ալ միջոցացած են, իրաւակիներ
անհրաժեշտէն դուրս ելած ըլլան: Բայց ինչ
որ ուրիշ ազգութեան մը կողմէ արդար-
եւ Երկրի կը նկատուի, զի կրնայ բար-
բարաւարկան եւ տմարդի հումարուի, Երե-
Բրիտանացիներու կողմէ ի գործ կը դրուի:

Ձեք յարգաւոր
ՕԼԻՎԵՐ ՉՈՒՐՍ

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԷԼԱՄԻԼԻՐԻ արարողութիւնը երէկ
կատարուեցաւ Համալիւն միջկիթին մէջ:
Վեհ, Սուլթանը միջօրէին փառաւոր կառքի
մը մէջ յաղում, քանց նոյն միջկիթը ուր
ուրաւարթի աղօթքը կատարելէ վերջ, միջե-
ւ նոյն հանդէսով վերադարձաւ Կայս-
րապետ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՈՒՄ

Երէկ Սելամիլի արարողութեան
վերջ վեհ, Սուլթանին յատուկ թողու-
ութեամբ նախ ուստական դեսպան Պ.
Չինուլիէֆ, եւ ապա խառնական զեպան
Մուրաքիան մարքիւր պատիւ ունեցան
ոչ-պաշտօնապէս վեհ, Սուլթանին ներ-
կայութեան ընդունուելու:

ՕՍՄԱՆԻՅԷ ԹԵԶԶԷՐԻ.— Օտար եր-
կիրներէ գաղթող եւ Օսմ. երկիրները
ապստամբող խաւաճ գաղթականներուն
այսուհետեւ Օսմանիի քեզքեր պիտի
արուի, քանի որ այդ գաղթականները
Օսմ. հպատակութիւնը ընդունած են:

ՆԺՈՅԳՆԵՐ.— Վեհ, Սուլթանին իւրե-
րու համար ձիւրորէ աշխրհներու
ցեղապետ Շէյխ Մալաթի իր յատկապէս
հատուած տաք նոյնները երէկ Իսկէն-
տերունէն տարակալան չոյնուաւով մայ-
րաք

ՊԱՆՈՒՆ ՏԸ ՔԱՆԻՉԷ.— Մայրաքաղաքի աստիճանական զինված ուժերը, որ արձա- կուղիով Վիեննա մեկնած էր, մասնաոր- ուն կողմից զինված ընդունու էր Գրանաձ. Նո- ղի կայսեր կողմից Պառնոս ար Քալիչի Պրեկտոր հասնելուն ընդունու էր Երե- պիտ աստիճանական զինված ուժերը կողմից:

ԾԱՆՈՒՆՈՒՆ ԲԵՐԻՆԻՆ. Մասնաորուց ժողովին նախագահ Պ. Ժորժ տեղ. Բուսոս Սոֆիա մեկնած է, ուր պիտի զբաղվի հաս- տատեսությամբ ծխախոտի երկրի Բեթինեբու- կոպիական կառավարման գործերով:

ԺԱՆՏԱՆԻՍ.— Պոմպոս Մարտիկա եւ կող անդ. Փեն-Նոստալ թղթատար շո- ղեմաւ Բորք-Սայրտն մեկնած պահուն ծառերը իրեն մին կապակցելի հիւսն- զուրկն էր մնում ընդունու չուգնաւը Մարտիկա հասնելուն՝ ուղղակի միջուկի մաքրանոցը դադար էր նաւադիտը Մար- տիկա ելլելից ծառերը մաքրանոցը հանելու եւ ուղղակի Լոնտոն գաղար էր:

— Երեպիտոն հասած հետագիտ էր կը- սէ թէ բովանդակ Երեպիտոն մէջ ժան- տախոյ ընաւ հետք մնացած է: Անցեալ ապրիլի 7էն մինչեւ ժամատախոյն անհե- տանալով ամբողջ Երեպիտոն մէջ 191 հո- ղի վարակուած են ժամատախոյն՝ որոնց 94ը մահացու կերպով:

ՊՈՒԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒԻՐԵՐ.— Պուլկարա- կան փոխառութեան բանակցութեանց հա- մար Սոֆիա եկած գրաստաններու ներ- կայացուցիչները նախարարակա Պ. Քա- րալիչիին հետ տեսակցութիւն մը ունե- ցեր են: Փոխառութեան պայմանագիրը մէկ քանի օրէն պիտի ստորագրուի:

— Ֆերտինանտ իշխանը հազար վեց հարիւր ֆր. հուլիսի էր Պուլկարիչիին ե- րու բարեգործական ընկերութեան:

ՆԵՐԷԿՈՒՆ ՄԵՐՈՒՇԸ.— Երեկ կէս օրին մօտ Պոլսոյ նաւահանգիստը, Վաթիքը, Մարմարան եւ նոր իսկ Սեւ ծովը թանձր մուշի մը տակ թաղուած էին Մշուշը մինչեւ երեկոյեան ժամը տասը տեւեց, ինչ որ մեծագոյն անպատեհութիւն եւ եր- կիւղ պատճառացի ծովագնացներուն: Մը- լուշը հաղիւ ժամը տասնուկէսին փարա- տեցաւ: Հայտարար փաշայէն ժամը իննու- կէսին մինչոյ Մարտիկան 21 թիւ Քա- րալիչ չողնուաւ մուշին պատճառաւ իր հասնելու կորստիցով: Արեւ-Պարտիկ տա- ղեմները ինքիւրի սկսաւ Շոգեմար եւ ինչ- քիչ մը եւս յառաջանար, երբեք ժա- յոնքուն վրայ պիտի նստէր: Բարեգործա- յար ծովագիրը գտնուած նաւաւորները եւ ձկնորսները ահագին աղաղակներ հանելով նաւապետը սթափեցուցին եւ չողնուան ալ անվերջ խորտակուեց մը աղաղակով: Շոգեմարը հաղիւ ժամը տասնուկէսին կրցաւ կամուրջ հասնել:

II ՄԵՐՈՒՇԸ ՄԱՐՄԱՆԻ ՄԸ.— Աղա- մանդի վաճառական մը 30,000 անդր. ու- կիր դներ է լրտ Գրանաձ. հօփի սեպ- հական աղամանդը:

ՅԱՆԿԱՐԱՄԱՆ.— Ռուս զօրավար Պրեկտորը որ Սոֆիա եւ Պրեկտոր այցե- լելէն վերջ երկաթուղիով Բեգերպուրի կ'ուղևորէր՝ ծափան յանկարծամահ ե- ղեր է:

Պ. ԿԵՆՈՒՆ.— Պուլկար Սոպրանիկի իրաւունքները նախագահ Պ. Կէշոֆ կ'ըսուի թէ զաղաքական կեանքէ բուրովին բնակելով իր բնակութիւնը Ռուսական պիտի հաստատուի:

ԱՆՃԱՐԱԿ ԳԻՅԵՄԱՆԻՆ.— Երեկ զրա- ժէր թէ Գառն Գառնի ջուհի Պրի- զորի կ'ըսէր անապիկ զայնակին տգիտու- թեան զո՞ք դադար էր Այս ամթիւ Սրաւ-

պոյի եւ թուրք մամուլը խտրել կը քնն- նադատեն այդ կարգի տղէտ, անհմուտ եւ անփորձ դպեակները որոնք իրենց ոչ կատարած գործողութեան ինչ աստի- ճանի փափուկ, վտանգաւոր ըլլալը գի- տեն եւ ոչ ալ կեանքի մը ինչ աստիճան կարեւորութիւնը կրնան ըմբռնել, որուն հետ կը խաղան անփութօրէն լոկ շահա- սիրութեան համար: Բովանդակ թուրք մամուլը ամենաբուռն լեզուաւ խօսելով այդ տղէտ դպեակներուն դէմ, կը պա- հանջեն որ յանուն մարդասիրութեան եւ արդիւնյալի ցեղի բազմացման՝ արգիլ- ուն յաղանց ռեպրեսիւթիւնները:

ԾԱՆՈՒՆ ԲԱՐԿԱՆ ՄԸ.— Արդէն քանիցս խօսուած է թէ բազմաթիւ փողոցներու մէջ ձի վազցնելը որքան մեծ անպատեհու- թիւններու եւ վտանգներու զուտ կը բա- նայ: Երեկ զարձեւալ այսօրինակ արկած մը պատահեցաւ Բերայ, Մեծ-Փողոցը, Ա- ղա ծափի մօտ Շեքիթ անուն մէկը իր նստած ձին այնքան ուժգին կը վազցնէր որ նոր տեղին մօտ ծանի անուռով մէկը զգեստեց, ծանի գլխէն, թեւէն եւ դէմ- քէն վիրաւորուեալ այնքան գէշ կերպով որ՝ առանց բաւ մը իսկ հանել կարող ըլ- լալու՝ փոխադրուեալ Թաղ. Զ. չըջնա- կի հիւանդանոցը:

ՅԱՆԴՈՒՄԸ ԳՈՂ ՄԸ.— Էօմէր Լուի- ֆի անուն վաղմուր չարագործ մը ձըղա- ռուլ, Մուսթաֆա պէյի տունը մտնելով եւ անեցող բացակայութենէն օգտուելով անտուկը կը կտրէ եւ ագամանեայ զայս- ար, 12 արծաթ դալ, արծաթեայ 2 ծխա- խոտի տուփ, արծաթեայ սիլաւորի մը, հինգնոց օսմ. ոսկի մը ագամանեայ մա- տանի մը եւ շարք մը Մահմուտիէի ու- կիրներ գողնալով՝ կից տանը պարտեղէն փախած միջոցին՝ խոհանոցին ապակին կտորելով, ելած ագամանի վրայ՝ զարցի անեցիկ ահագին վշտով կը փրցնէ: Թա- ղի գիշերապահը խելով կը փութայ եւ երբ գողը տան դուռը կը բանայ զուրս նետուելու համար՝ գիշերապահին գիրկը կը գտնէ ինքզինքը: Յանգուսի գողը սա- կայն առանց շուարիւրու կը քաշէ դանա- կը եւ գիշերապահը ձախ այտէն եւ աջ ձեռքէն կը վիրաւորէ: Յամուս գիշերա- պահը սակայն գողին օժիքը բնաւ չիթ- ղուր: Թաղին ոստիկանները ելած աղա- ղակներէն իսկոյն կը փութան արկածին վայրը եւ կը ձերբակալեն այս յանգուսի անզգամը: Գողներուն մէկ մասը միայն գտնուած է: Կը կարծուի թէ միւսներն ալ իր փախուստի օճապարակներ միջոցն տեղ մը նստած ըլլայ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹՈՒՍԹՈՅԻ ՄԱՅԸ

ԼՈՒՏՈՒՆ, 22 Նոյ.— Հոս հասած հետագրի մը նայելով ուսու հոգակաւոր վիպասան կոմս Թոլոյթի մտերն է:

— Բարեկոյսէն կը հեռագրեն թէ Պեթ- ները գերի ըսներ են Պիւս իրաւաստա- րը, Վիլսոնի մօտ:

— Հոլանտայի պոէթները խնդրած են որ անդիական կառավարութիւնը ունենալով իր շնորհէ նախագահ Բրիւկէրի, անդլական կառավարութիւնը պիտի մերձէ կ'ըսուի:

ԲԱՐԻՉ.— Բեգերպուրիէն կը հերքեն այն լրույցը թէ Ռուսիոյ երաւական նա- խարար Պ. Վիթէ պիտի իրաւարար:

որքան ալ միամիտ ու անմեղ ըլլայ, չհասկնայ իր՝ երկասարգի մը ներքն- չաւոր:

Բայց բնականօրէն Մասլէն կը ծած- կէր իր այգ գիտակցութիւնը, եւ ամէն տեղ երբ իրաւուն հանդիպէին իր ջանար կարելի եղածին չափ բարեկամական եւ ընտանե- կան ձեւ մը տալ իր տեսակցութեանց:

Ժագ Զուրաբէ միւսը ուժգին սեւեռած իր միակ գաղափարին, կը շարունակէր քալել դէպի Էստոն, անզգայ յամառութեամբ մը կրկնելով իր մէջ անդադար:

— Պիտի ամուսնանալ՝ Ան կորուսած է ինձի համար: Միւսի՛ր պիտի ըլլայ:

Ան այդ միւսը զոր մահացու կեր- պով կ'ատէր. կ'ատէր՝ սա ամուսնապարզ պատճառին համար որ Մասլէն կը սիրէր զայն քանի որ կ'ընդունէր անոր հետ ամուսնանալ:

Թուղեւ եւ Մասլէն կը սիրէին զիրար, աւելորդ էր տարակուսիլ:

Բայց ինքը ինչ պէտք էր ընել զա- նոնք բաժնելու համար, ինչ միջոցներու պէտք էր զինով անոնց միութեանը ան- կարելի զարձեւելու համար: Այսպէս կը մտածէր հիմա Ժագ:

ՊԵՆԿՐԱՏ 22 Նոյ.— Սերպիոյ նախկին նախարարապետ Պ. Վլատան Կորիւվիչ պահանջեց որ Սերպիոյն գիշ. լաշ, որպէս զի կարողանայ ինքզինքը արդա- րացնել կարգ մը երեսփոխաններու իրեն դէմ ըրած ամբաստանութենէն:

ԼՈՒՏՈՒՆ.— Գերմանիոյ լոնտոնեան նա- խորդ զեպան կոմս Հալֆէլտ այս ատ- տու մեռաւ:

ԱԹԷՆԻՔ.— Մերտալոյիտը եւ ոստիկանու- թեան նախարարը իրենց հրաժարականը տուին: Նախարարները այսօրուան երեսփ. ժողովին ներկայ պիտի չգտնուին: Վաղը, նախարարապետ Պ. Թեոֆիլոս վտանգու- թեան քուէ պիտի պահանջէ՝ զոր անհրա- ժեշտ կը համարի արդի զեպարին պա- րագնանելու մէջ, որոնք չեն կրնար երկար տեւել:

ԼԻՎՐՈՒՆ.— Ամերիկայէ եկած լու- բերուն վրայ բամպակի գինը զգալաւոր մը վեր ելաւ: Հրապարակի գինն է 4¹⁸/₆₄

ՄԱՆԱԾԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԲԱՄՊԱԿ

Հեռագիր այս օրուան. Սոթ 4²⁰/₆₄ Բէյն Յուսուլ. լուս. փետր. յանձնելի 4⁶/₆₄

Բամպակի հրապարակը misère կ'ըն- թանայ, ամէն գործարանատէր ստիպուած է հրապարակի ընթացքին համաձայն իր engagementները ընել բամպակի մասին:

ՄԱՆԱԾ

Անդ. թերթներու սթաթիսթիքները ցոյց կու տան թէ ինչպէս բամպակը նոյն- պէս եւ մանածը, ճիշդ այս վերջի օրերս, անցեալ տարուան վիճակն ունի. զոր օ- րինակ Ջուլիանիական թիւ 20 կարմիրը 12¹/₂ Քրանքի եւ Իտալական 9¹/₂ թիւ վաթիւր 6.25 Քրանքի շուրջը երեւելիներ կ'ընեն:— Նոյնն է այս տարի, այդու, վա- ճառականը, անցեալ տարուան ընթաց- քին վրայ հիմնուելով, իրենց զաղափա- րին չափով յառաջիկայ քարնան տեսակ- նին վերի վերայ այս գներով հոգացած են, որպէս զի ժամանակին՝ ապրանքէ զուրկ չլինան:

Իտալական ապրանքներն միշտ անդ- լականներէն աժան կը նկատուէին. ինչ որ զարմանալի է սակայն, այս տարի Ի- տալականներին աւելի սուղ են քան Անգ- լականներն:

Գ Ի Ն Ե Ր

Ոսկին 100հգ կանխիկ				
Եւթի Գուլէ	28 1/2 էն	4	Թիւ	վաթիւր
»	30 1/2 էն	4	»	էքսորան
Իզմիր	29 էն	4	»	վաթիւր
»	30 էն	4	»	էքսորան
Սէլանիկ	28 1/2 էն	4	»	վաթիւր
»	30 1/2 էն	4	»	էքսորան

Անգլ. ապրանք. ոսկին 100հգ 61 օրով				
20	Թիւ	վաթիւր	39—40	Դը.
20	»	էքսորան	45—46	»
12/14	»	»	38—39	»

Իտալական ապրանք. նոյն պայմանով				
6/14	Թիւ	վաթիւր	28 1/2—30	Դը.
20	»	»	37—38	»
20	»	էքսորան	42—43	»
12/14	»	»	38—39	»
20	»	կարմիր	56—57	»

Զուլից. ապրանք ոսկին 100հգ 61 օրով				
4/14	Թիւ	կարմիր	47—48	Դը.
20	»	»	50	»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիրիլիոյ կաթողիկոսական ընտրու- թեան նկատմամբ, նախագահ ծանուցուած խորհրդակցութիւնն ու գործողութիւնները կատարելէ վերջ, իստոն ժողովը իր երէկի նիստին մէջ տուաւ նաեւ հետեւեալ որո- շույնները:—

Հաստատել վանայ առժամայ իստոն ժողովը:

Յանձնարարել Պուլկարիոյ այցելու հուրին որ ժամանակ մըն ալ չարուանկէ իր պաշտօնը, մինչեւ որ Պուլկարիոյ հա- յոց առաջնորդութիւնը հիմնական կերպով կազմակերպուի:

Տնտեսական խորհուրդին յանձնել Ազգ. հիւանդանոցի միամետ համարա- տուութեան տեղեկագիրը:

Մանկուհի Արաքսիոյ յանձնել Ազգ. մարալ կաթող. փոխանորդ Արսէն Մ. վարդապետի կողմէ տեղ. ուն վիճակային գործերու վերաբերող տեղեկագիր մը ջննութիւնը:

Ուսումն. խորհուրդը երէկ զբաղեցաւ Գառնիւրի Թաղ. խորհուրդին մէջ յայ- տադրով, որով զիւրի Ազգ. վարժարանին հոգաբարձութեան հրաժարած եւ նոր մը պաշտօնի անցած ըլլալը կը ծանուցանէր: Ուսումնական խորհուրդը հաստատեց այդ ընտրութիւնը:

Պառն ժողովոյ անդամներէն մէկ քանին երէկ այցելեցին Ստեփան փաշա Ապանեանի, իր որպիսութիւնը հարցնելու համար:

Ինչպէս ծանօթ է արդէն, Ստեփան փաշա երկար առնելի մը իր կը առաւաթէր արտի նկատուութենէ մը որ պարբերաբար զինքը անկողին կը ձգէր: Այդ արտի հի- ւանդութեան այսօր միացած է աղիքի հի- ւանդութիւնն իրն ալ, որ տագնապալի վի- ճակ մը տուաւ: Փաշային վիճակին/Ստեփան փաշա այս վերջին օրերու ն մէջ բնաւ չէր կրնար սնուիլ առնել: Երէկ միայն քանի մը դգալ մածուն տուեր են: Փաշան չըր- մապատուած է թշկուական հոգածու խնամքներով: Առողջական վիճակը երկու- ղալի կը նկատուի:

Կարնոյ աղետալի երկրաշարժին նկատ- մամբ տեղ. ուն իր թղթակցը հետեւեալ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ մեզ: Երկրաշարժի պատճառաւ քաղքին տուններէ հարեւրին 95ը վնասուած են:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊԱՆԿԱՆՈՒՄ, 9 Նոյ. *		Փոխառած		ԳՐԱՄԱՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օմար-Քան. Սեւի Գ. Օ.Ո.	26 09 1/2	Սոսիթիէ Կ'Արեւմտեան	8 72 1/2	Ազգ. Ոսկի	110 07
Ամենին բարձր գին	26 10 1/2	Գրեյտի Ժէնեւայ	0 10	20 Քրանքի	87 25
» վաթիւր	26 08	Սոս. Օմ. ար. ֆիլ. Ե. Ե. Ե.	1 20	20 մարգար	107 10
Արեւել	101 37 1/2	Ապիտոն Գառնիւրայ	0 8 3	Բոյ. Ե. Ե. Ե.	90 20
Բուսիլի երկրի Գ. Գր.	101 37 1/2	Թապալ Գործընդ.	0 2	Գրեյտի	51 08
Ամենին բարձր գին	101 37 1/2	Անթրոպոլոգ Ժէնեւայ	0 2	ՄԵՇԻՔԻ արծաթ	108 02
» վաթիւր	100 62 1/2	5% Զէյլիկ 1888	197	ՄԵՇԻՔԻ քաղաք	107 10
Թրանսպալ	78	Պանգ. Նապոլի. Յուս.	405	ՄԵՇԻՔԻ մարտ	108
Ամենին բարձր գին	78	Լորիւմ	50 50	ՄԵՇԻՔԻ արծաթ	99 10
8 օրուան Գործընդ.	220	Թրանսպալ	74	ՊԵՇԻՔԻ	108 10
» Երեւոյթուցի	1	Պոլսոյ Քաղաքի Ընդ.	455	Պոլսոյ արծաթ	68 20
ԲԱՅՈՒՄ, 10 Նոյ.		ՏԵՐԵՔԻ ԶԵՐ ԸՆԿ.	247	ՄԵՇԻՔԻ	108 20
Օմար-Քան. Սեւի Գ. Օ.Ո.	26 10	Թրանսպալ Ընդ.	480	» արծաթ. ֆրիւ.	87 10
» վաթիւր	26 9 1/2	Գրեյտի Ժէնեւայ Ե. Ե. Ե.	264	» արծաթ. ֆրիւ.	77
Բուսիլի երկրի Գ. Գր.	101 37 1/2	Առաւելու Երեւոյթ.	9 20	» րուսիկ.	68 30
» վաթիւր	101 37 1/2			» րուսիկ.	10
Թապալ Թրեւի Ե. Ե. Ե.	12 75	Փոխառած ԳՐԱՄԱՆ ԳՐԱՄԱՆ		» րուսիկ.	85 60
Արեւելի Ե. Ե. Ե.	0 10	» Գրեյտի Ժէնեւայ	109 1/2	» արծաթ	9 06
Ամենին բարձր գին	0 45	» Ե. Ե. Ե.	110	» արծաթ	107 15
» վաթիւր	0 45	» Ե. Ե. Ե.	23	» արծաթ	85
Պանգ. ար. ՄԵՇԻՔԻ	8 35	» Ե. Ե. Ե.	22 87 1/2	» արծաթ	110
Ապիտոն Ե. Ե. Ե.	5 57 1/2	» Ե. Ե. Ե.	18 36	» արծաթ	97 20
		» Ե. Ե. Ե.	8 57	» արծաթ	96 30
		» Ե. Ե. Ե.		» արծաթ	96 30
		» Ե. Ե. Ե.		» արծաթ	82 20

«ԾԱՂԻԿ» Ի ԹԵՐԻՐ ՕՆԸ (Թ)

ԵՄԱՆ ՄԵՐՈՒՇԸ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱԳ ՖՈՒԹԲՈՒԼԻ ՈՒՅԻՐԸ

Բ.

ՍԵՐՈՅ ԽԵՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Բայց ինքը զիտէր ար

(Շարունակելի)